Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	207 S3
Asian nro	Päiväys
ÅLR 2021/10718	14.12.2021

Viite

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
FIN-00102 EDUSKUNTA

stv@eduskunta.fi

Yhteyshenkilö
Lakimies Joel Bremius, puh. +358 (0)18 25000 (vaihde)
joel.bremius@regeringen.ax

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Maakunnan hallitus ei ole 13.12.2021 mennessä saanut sosiaali- ja terveysvaliokunnalta lausuntopyyntöä hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 230/2021 vp).

Saatuaan hallituksen esitysluonnoksen maakunnan hallitus on 3.12.2021 lähettänyt sosiaali- ja terveysministeriölle lausunnon (ÅLR 2021/10262). Hallituksen esitystä ei kuitenkaan kaikilta osin ollut käännetty ruotsin kielelle sosiaali- ja terveysministeriön luonnosversiossa. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 28 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan maakunnan lausunto on hankittava ennen maakunnalle erityisen merkityksellisten lakien säätämistä. Yllä olevaan viitaten maakunnan hallitus lähettää seuraavan lausunnon sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Lainsäädäntövalta

Lakiehdotuksessa ei ole otettu huomioon sitä, että sosiaali- ja terveydenhuolto kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 12 ja 13 kohdan mukaan, lain 27 §:n 24, 29 ja 30 kohdassa säädetyin poikkeuksin.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että sosiaalihuollon palveluilla tarkoitettaisiin sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:ssä sekä yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettuja sosiaalihuollon palveluja, ja että terveydenhuollon palveluilla tarkoitettaisiin terveydenhuoltolaissa (1326/2010) määriteltyjä terveydenhuollon palveluja. Sosiaalihuolto kuuluu Ahvenanmaan toimivaltaan, ja sosiaalihuollon palveluilla tarkoitetaan Ahvenanmaalla sosiaalihuoltoa koskevan maakuntalain (landskapslag 2020:12 om sosialvård) 14 §:ssä tarkoitettuja sosiaalihuollon palveluja, ja yksityisillä sosiaalipalveluilla yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain (landskapslag 2012:36 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice) 3 §:n mukaisia yksityisiä sosiaalipalveluja. Terveydenhuollon

palveluilla tarkoitetaan Ahvenanmaalla terveydenhuoltoa koskevassa maakuntalaissa (landskapslagen 2011:114 om hälso- och sjukvård) tarkoitettuja terveydenhuollon palveluja.

Rokotteet ja rokottaminen

Maakunnan hallituksen arvion mukaan lakiehdotus ei ole riittävän selkeä sen suhteen, mitä siinä tarkoitetaan rokotuksen antamalla suojalla covid-19-tautia vastaan. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan keskeistä ei ole niinkään rokoteannosten lukumäärä, vaan lääketieteelliseen tietoon ja tutkimukseen perustuva rokotuksella saavutettava suojateho covid-19-tautia vastaan. Kuitenkin yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että covid-19-rokotuksen antamalla suojalla tarkoitettaisiin suojaa, joka henkilölle muodostuu täyden covid-19-sarjan vaikutuksena. Tämä on käsite, jolle on jo annettu toinen määritelmä tartuntatautilain 16 g §:n määräaikaisessa säännöksessä. Esityksestä ei käy ilmi, että vaaditaanko mahdollisesti tehosteannoksia tai täydentäviä rokotuksia mahdollisia uusia virusmuunnoksia vastaan. Lakiehdotuksessa ei myöskään kerrota, mitä rokotteita siinä tarkoitetaan, vaikka se olisi perusteltua sen arvioimiseksi, mitkä rokotteet katsotaan hyväksyttäviksi rokotuksiksi.

Maakunnan hallituksen arvion mukaan lakiehdotusta on vielä täsmennettävä sellaisten tilanteiden osalta, joissa henkilöt eivät voi todistaa, että heillä on lakiehdotuksessa tarkoitettu suoja covid-19-tautia vastaan. Selvennystä tarvitaan siihen, mitä tarkoitetaan riittävällä suojavarustuksella, joka työantajan on tarjottava, ja yliherkkyydellä rokotteelle tai muulla ominaisuudella, joka estää rokotteen ottamisen.

Maakunnan hallitus toteaa, että ehdotettu voimassaoloaika 31.12.2022 saakka on huomattavasti pidempi kuin muita tartuntatautilain määräaikaisia pykäliä koskeva voimassaolon jatkaminen 30.6.2022 saakka, mitä ehdotetaan hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 226/2021 vp).

Sosiaali- ja terveysministeriölle 3.12.2021 antamansa lausunnon yhteydessä maakunnan hallitus pyysi kiireellisesti Ahvenanmaan terveydenhuoltoviranomaisen Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS), Maarianhaminan kaupungin (Mariehamns Stad) ja Ahvenanmaan kuntaliiton (Ålands kommunförbund) kantoja asiaan. ÅHS kannattaa määräaikaista lakiehdotusta ja toteaa lisäksi, että lakiehdotus koskee kaikkea ÅHS:n toimintaa, jossa on potilaskontakteja, ja että mahdollisuudet henkilöstön siirtämiseen toisiin työtehtäviin ovat äärimmäisen rajalliset, lähes olemattomat. Ahvenanmaan kuntaliitto huomauttaa, että selkeä ohjeistus on tarpeen sellaisissa tilanteissa, joissa työnantaja erityisistä syistä saisi käyttää muita kuin sellaisia henkilöitä, joilla on suoja covid-19-tautia vastaan, ja sen suhteen, mitä tarkoitetaan riittävällä suojavarustuksella ja voiko lakia soveltaa määräaikaisiin työsuhteisiin.

Yhteenvetona maakunnan hallitus arvio, että lakiehdotus voi auttaa covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiiden sosiaalihuollon asiakkaiden ja terveydenhuollon potilaiden hengen ja terveyden suojaamisessa. Lisäksi maakunnan hallitus arvioi, että ehdotus on

linjassa ammattietiikkaa ja lääketieteen etiikkaa koskevien periaatteiden kanssa sillä edellytyksellä, että yksityiskohtaisissa perusteluissa ja lakitekstissä tai vaihtoehtoisesti asetuksenantovaltuuden avulla tarkasti yksilöidään, mitä pidetään riittävän hyvänä rokotuksen tai sairastetun taudin antamana suojana covid-19-tautia vastaan ja miten tätä määritelmää voidaan ajan myötä muuttaa. Myös erityisiä lääketieteellisiä syitä koskevia kriteereitä rokotusvaatimuksesta poikkeamiselle on tarpeen täsmentää.

Maaneuvos Veronica Thörnroos

Ministeri Annette Holmberg-Jansson

TIEDOKSI Ahvenanmaan maakuntapäivät, itsehallintopoliittinen lautakunta, susanne.eriksson@lagtinget.ax
Valtioneuvoston kanslia, kirjaamo.vnk@gov.fi
Heidi Kaila, valtioneuvoston kanslia, heidi.kaila@gov.fi
Anne Kumpula, sosiaali- ja terveysministeriö, anne.kumpula@gov.fi
Viveca Arrhenius, sosiaali- ja terveysministeriö, viveca.arrhenius@gov.fi
Mikaela Nylander, oikeusministeriö, mikaela.nylander@gov.fi
Mats Löfström, kansanedustaja, mats.lofstrom@eduskunta.fi
Janina Groop-Bondestam, oikeusministeriö, janina.groop-bondestam@gov.fi
Noora Löfström, Valtioneuvoston kanslia, noora.lofstrom@gov.fi
Ålands hälso- och sjukvård (Ahvenanmaan terveysviranomainen), info@ahs.ax
Mariehamns stad (Maarianhaminan kaupunki), info@mariehamn.ax
Ålands kommunförbund (Ahvenanmaan kuntaliitto), info@kommun.ax

Ålands landskapsregering

Dokumentnamn	Brevnr
UTLÅTANDE	207 S3
Ärendenr	Datum
ÅLR 2021/10718	14.12.2021

Hänvisning

Social- och hälsovårdsutskottet
FIN-00102 RIKSDAGEN

stv@riksdagen.fi

Kontaktperson
Jurist Joel Bremius, telefon +358 (0)18 25000 (växel)
joel.bremius@regeringen.ax

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (RP 230/2021 rd)

Landskapsregeringen har till 13.12.2021 inte mottagit en begäran om utlåtande från social- och hälsovårdsutskottet gällande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (RP 230/2021 rd.).

Landskapsregeringen har 3.12.2021 skickat ett utlåtande till social- och hälsovårdsministeriet efter att ha mottagit ett utkast till regeringens proposition (ÅLR 2021/10262). Regeringens proposition var dock inte till alla delar översatta till svenska i social- och hälsovårdsministeriets utkast. Enligt 28 § 2 mom. i självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991) ska landskapet Ålands utlåtande inhämtas innan lagar som har särskild betydelse för landskapet stiftas. Med beaktande av ovanstående skickar landskapsregeringen härmed följande utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Lagstiftningsbehörighet

I lagförslaget har det inte tagits i beaktande att hälso- och sjukvård och socialvård hör till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 12 och 13 punkten i självstyrelselagen för Åland, med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkten i självstyrelselagen.

I detaljmotiven anges att med socialvårdstjänster avses i lagförslaget socialservice enligt 14 § i socialvårdslagen (FFS 1301/2014) och privat socialservice enligt 3 § 1 punkten i lagen om privat socialservice (FFS 922/2011) och med hälso- och sjukvårdstjänster avses sådana hälso- och sjukvårdstjänster som anges i hälso- och sjukvårdslagen (FFS 1326/2010). Socialvård är åländsk behörighet och med socialvårdstjänster avses på Åland socialservice enligt 14 § i landskapslag (2020:12) om socialvård och privat socialservice enligt 3 § landskapslag (2012:36) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice. Med hälso- och sjukvårdstjänster avses på Åland sådana hälso- och sjukvårdstjänster som anges i landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård.

Vaccin och vaccinering

Landskapsregeringen bedömer att lagförslaget inte är tillräckligt tydligt med vad som avses med skydd mot sjukdomen covid-19 till följd av vaccinering. Enligt detaljmotiven är det viktigaste inte antalet vaccindoser, utan det skydd mot sjukdomen covid-19 som enligt medicinsk kunskap och forskning uppnås genom vaccineringen. Samtidigt anger detaljmotiven att med skydd till följd av vaccinering mot covid-19 avses det skydd en person får till följd av en full covid-19-vaccinationsserie, ett begrepp som redan har en annan fastställd definition i den temporära bestämmelsen i 16 g § i smittskyddslagen. Eventuella krav på boosterdos eller kompletterande vaccinering mot eventuella nya virusvarianter framgår inte. Det finns inte heller angivet i lagförslaget vilka vaccin som avses, vilket skulle vara motiverat för att kunna bedöma vilka vaccin som är godtagbara för vaccinering.

Ytterligare förtydliganden i lagförslaget behöver göras enligt landskapsregeringens bedömning vad gäller situationer när personer inte kan påvisa att de har det skydd mot sjukdomen covid-19 som avses i lagförslaget. Det gäller förtydliganden om vad som avses med tillräcklig skyddsutrustning som arbetsgivaren bör tillhandahålla samt överkänslighet för vaccin eller någon annan egenskap som förhindrar att personen vaccineras.

Landskapsregeringen noterar att den föreslagna giltighetstiden till 31.12.2022 är avsevärt längre än den förlängning till 30.6.2022 av de andra temporära paragraferna i smitt-skyddslagen som föreslås i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice (RP 226/2021 rd.).

I samband med landskapsregeringens utlåtande till social- och hälsovårdsministeriet 3.12.2021 begärde landskapsregeringen i brådskande ordning synpunkter från Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS), Mariehamns Stad och Ålands kommunförbund. ÅHS välkomnar det temporära lagförslaget och konstaterar därutöver att all verksamhet på ÅHS där det finns en patientkontakt berörs av lagförslaget samt att omplaceringsmöjligheter av personal till andra arbetsuppgifter kommer vara ytterst begränsade, närmast obefintliga. Ålands kommunförbund påpekar att tydliga anvisningar kan behövas vad gäller situationer när arbetsgivaren av särskilda skäl kan anlita sådana personer som inte har skydd mot covid-19; vad som räknas som tillräcklig skyddsutrustning samt huruvida lagen kan tillämpas på visstidsanställningar.

Sammanfattningsvis bedömer landskapsregeringen att lagförslaget kan bidra till skydd för liv och hälsa för sådana klienter hos socialvården och patienter hos hälso- och sjukvården för vilka sjukdomen covid-19 riskerar att få allvarliga konsekvenser. Landskapsregeringen bedömer vidare att förslaget är i linje med yrkes- och medicinetiska principer under förutsättning att det i detaljmotiven och i lagtexten, alternativt genom tillägg av en förordningsfullmakt, noggrant specificeras vad som ska bedömas som tillräckligt gott

skydd mot covid-19 till följd av vaccinering eller genomgången covid-19 sjukdom, samt hur definitionen kan ändras över tid. Även kriterier för särskilda medicinska skäl till undantag från krav på vaccinering behöver specificeras.

Lantråd Veronica Thörnroos

Minister Annette Holmberg-Jansson

FÖR KÄNNEDOM
Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden, susanne.eriksson@lagtinget.ax
Statsrådets kansli, registratorskontoret.srk@gov.fi
Heidi Kaila, statsrådets kansli, heidi.kaila@gov.fi
Anne Kumpula, social- och hälsovårdsministeriet, anne.kumpula@gov.fi
Viveca Arrhenius, social- och hälsovårdsministeriet, viveca.arrhenius@gov.fi
Mikaela Nylander, justitieministeriet, mikaela.nylander@gov.fi
Mats Löfström, riksdagsledamot, mats.lofstrom@riksdagen.fi
Janina Groop-Bondestam, justitieministeriet, janina.groop-bondestam@gov.fi
Noora Löfström, statsrådets kansli, noora.lofstrom@gov.fi
Ålands hälso- och sjukvård, info@ahs.ax
Mariehamns stad, info@mariehamn.ax
Ålands kommunförbund, info@kommun.ax